

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 14. V Ljubljani, 31. julija 1915. Letnik XXXII.

Obseg: Spoštujte sadje. — Sosea Razumnika konjereja. — Pretiravanje cen za živila. — Kako je spravljati sadje. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Spoštujte sadje,

ki je izborno in zdravo živilo in nam pomaga varčevati z drugimi živili, kar je letos prav posebno važno.

Človek mora biti sit, drugače ga glad trpinči in ne dovolj napolnjen želodec in čreva ne morejo pravilno delovati. Le zadostna množina prav sestavljene hrane *redi*, daje moč in *telesno toploto* ter ohrani človeka zdravega in čvrstega.

Človeško telo se na dan silno malo obrabi, a vendarle je to obrabo redno nadomeščati, drugače telo propada. *Vsakdanja obraba telesa zadeva največ beljakovinske dele, zato se nadomešča le z beljakovinami*, ki so vodeni jajčni beljakovini podobne snovi. *Telo se torej redi in ohranjuje le z beljakovinami*, ki jih je največ v jajcih, mleku, mesu, sočivju (fižolu, leči in grahu) in kolikortoliko tudi v kruhu ter v močnatih in v nekterih drugih jedilih, zato popolnoma brez njih sploh ne moremo izhajati.

Odrašen delovni človek mora zaužiti na dan v hrani 7 do 10 dek prebavljivih beljakovin.

Telesna sila (delovna moč) in *gorkota* se delata iz drugega dela hrane, ki ni beljakovinska, in sicer iz zaužite toščobe ter ogljikovih vodikov, ki so največ škrob (šterka), **cuker**, lesna vlakna itd. Človek porabi na dan silno veliko telesne sile in toplote, zato mora v hrani dobiti veliko teh snovi, če naj ostane pri moči in naj je sposoben tvoriti dovolj telesne toplote.

Vsakdanja zaužita hrana mora človeka nasititi in mora torej na eni strani nadomeščati obrabljeno snov telesa in na drugi strani dajati telesu moč in toploto.

Poglavitna človeška hrana pri nas je kruh, ki človeka redi s svojo beljakovino in mu daje moč in toploto s škrobom, ki je glavna sestavina moke.

Kruh se nam pa v sedanjem vojnem času silno pičlo reže, a prebivalstvo mora vendarle biti sito in krepko ter zdravo ostati, zato je kruhov škrob po možnosti nadomeščati z drugimi živili in je torej skrbno porabljati vsa njegova nadomestila.

Nadomestilo za škrob v kruhu in krompirju, ki ga tudi ne moremo preveč kar naprej jesti, je *cuker v sadju* in še nekatere druge snovi, ki telesa pač ne rede, a ga obvarujejo pred preveliko obrabo

(razpadanjem telesnih beljakovin) in mu dajejo lahko prebavljive snovi za tvoritev telesne sile (delovne moči) in telesne toplote. Vrhutega ima sadje v sebi velevažne rudninske snovi (posebno fosforovo kislino), ki silno ugodno vplivajo na prebavljanje in zdravje ter pomagajo dobro izrabljati zaužito drago beljakovinsko hrano.

Sadje je torej silno veliko vredna človeška hrana, ki dela človeka močnega in zdravega, če obenem zauživa dovolj beljakovin, zato v sedanjih hudih vojnih časih, ko nam gre tako pičlo za kruh in za drago meso, porabimo skrbno vse sadje za nasičenje in za delno prehranjevanje, saj je ono vrhu vsega še zelo okusna jed, ki prijetno izpreminja našo drugače preenolično prehranjevanje.

Sadje nam boži letos del kruha, ki naj nam pomaga s kruhom varčevati, zato uživajmo veliko svežega ter posušenega ali kako drugače ohranjenega sadja.

Mošt iz sadja naj se le tedaj izdeluje, če sadja ni mogoče na noben drug način dovolj naravnost kot hrano porabiti ali v denar spraviti in če je take vrste, da drugače ni porabno. *Žganje iz sadja kuhati naj se pa sploh opusti.* Da daje opojni sadjevec moč in toploto je samoprevara in še bolj velja to o **strupenem žganju**, ki nas le goljufuje in je ono pravcati laskajoč hudobec, ki je ogleduh in zaveznik naših sovražnikov, ki nas hočejo izstradati in oslabiti.

V sedanjí grozni svetovni vojski velja načelo, da bo zmagal tisti, ki bo najdlje zdržal, a zdržati bomo le z varčno, toda vendarle z zadostno prehrano in s skrajno treznostjo.

Zgodnje, t. j. poletno in jesensko sadje, ki se dolgo ne drži, je sproti doma sveže ali kuhano porabljati in kjer preostaja, odprodajati. Nekaj zgodnjega sadja se pač da posušiti in posušenega za zimo in bodočo pomlad ohraniti. Zadnje velja posebno za češplje ali slive.

Zimsko sadje, ki je okusno, lepo in trpežno naj se na preskušen način za domačo porabo in za prodaj pravilno hrani. Tiskano navodilo kako sadje pravilno hraniti se dobi pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani za 20 v in je denar v znamkah naprej poslati. Na željo, ki jo je prijaviti kmetijski družbi ali deželnemu odboru v Ljubljani, pride v občino veščak, ki bo v daljšem predavanju zbranim kmetovalcem povedal vse potrebno o sušenju in hranjenju sadja in kako je z njim ravnati, da se dolgo drži ali pa da se dobro proda.

Prav posebno važno je napravljati sušeno sadje, ki je izborna in zdrava jed skozi celo zimo skoraj do konci pomladi. Uredite takoj vse svoje sadne sušilnice in tudi tiste stare, v katerih pride sadje z dimom v dotiko. Te stare sušilnice še boljše in hitreje suše kakor novodobne, žal se v njih porabi veliko kuriva, kar pa v nekterih krajih ne prihaja v poštev; sadje posušeno v teh sušilnicah dobi pač okus po dimu, a izkušnja minulega leta je pokazala, da gre tudi tako sadje dobro v denar in da nas je vojna stiska naredila veliko manj izbirične.

Pozno jesensko in celo zimsko sadje se tudi v manj primernih shrambah dolgo drži. Če pa nimamo sadnih shramb in sadnih sušilnic, imamo pa vendarle priliko v krušnih in sobnih pečeh, kakortudi na pečeh in na štedilnikih v manjših partijah nasušiti polagoma razmeroma velike zaloge posušenega sadja za zimo in pričetek pomladi.

Iz češpelj se kuha trpežen **povidel**, ki namazan na kruh kakor presno maslo, daje okusno jed ali pridejan raznim močnatim jedilom, kakor: žgancem, štrukljem itd. prihranjuje drago zabelo, jih dela okusnejše, laže užitne in nadomešča druga dražja jedila, ki jih vsled splošne zaprtije vseh naših državnih mej, zaenkrat niti ni več dobiti.

Izučene gospodinje naj pripravijo velike zaloge v sladkorju vkuhanega sadja in naj svoje sosede o taki porabi sadja po možnosti daleč naokrog poučujejo. *Sadje s svojim sladkorjem in z drugimi svojimi sestavinami je silno veliko vredno* in je jed, ki zdravje pospešuje. Kilogram cukra, ki je že v sadju samem ali njemu pridejan, uvede v človeško telo več trajno učinkujoče moči in toplote kakor 100 litrov strupenega in gnjusnega žganja!

Odpadlo, nezrelo in piškavo sadje in sadni odpadki so izborna krma za živali, posebno za prasiče, ki silno ugodno vpliva na zdravje živali.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Predsednik:

Frančišek Povše l. r.

Soseda Razumnika konjereja.

19. Kako nastane in kako se odpravi pri žrebetih vdrt hrbet.

Razumnik je prišel mimo Janezovevega doma, kjer je videl na dvorišču njegovo žrebe. „Joj, Janezovec, tvoje

žrebe ima pa strašno vdrt hrbet,“ je vzkliknil. „Saj tvoja kobila vendar nima nobene napake, če se ne motim.“

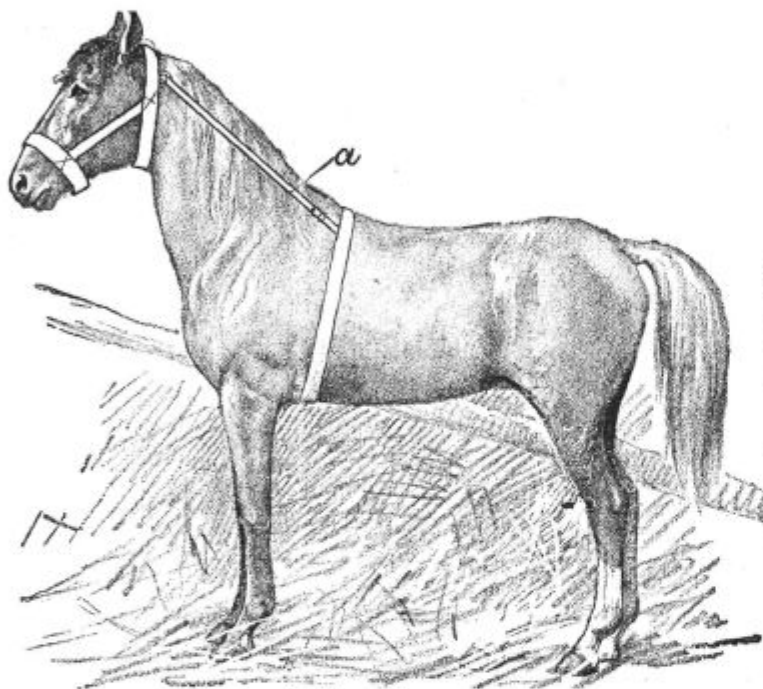
„Sam ne vem kako je to mogoče,“ se je čudil Janezovec. „Njegova mati res nima nobene napake in Taborso je vendar tudi izvrsten žrebec. Ko bi imela kobila tako napako bi se ne čudil, tako mi je pa stvar res zagonetna.“

„Daj, preglejva kobilu enkrat natančneje, kajti napako morava vsekako najti,“ mu je dejal Razumnik.

„Kobila je sedaj ravno v hlevu,“ je odvrnil Janezovec. „Stopiva v hlev. Žival je prav lepa in še precej plemenita, le to napako ima, da si vedno snema povodec z glave. Zato sem dal napraviti poseben pas, ki ji ga povežemo pod prsi, na ta pas je pa pritrjen povodec. (Glej podobo 34.) Jakob, ti pa pripelji žrebe v hlev, da ga nakrmiš.“

Moža sta odšla v hlev, hlapec je pa kmalu za njima pripeljal žrebe na običajno mesto v hlevu.

Kobila je ravnokar poživala svojo krmo. Razumnik jo je dolgo ogledoval.

Podoba 34.

„Zares,“ je rekel, „kobila nima v hrbtu nobene napake in je torej izključeno, da bi imelo žrebe svojo napako po materi.“

Razumnik se je nato obrnil k žrebetu, ki je ravnokar hotelo izpuliti nekaj sena iz visokih gar ter je pri tem močno spenjalo vrat in dvigalo glavo, hrbet je pa imelo popolnoma ukrivljen.

Ogorčeno je tedaj vzkliknil Razumnik: „Da, da, sedaj se pač nič več ne morem čuditi, da ima živalca tako vdrt hrbet. Le poglej kako se mora revšče spenjati, da more do sena.“ (Glej podobo 35.)

„Kaj,“ se je s porogljivim nasmehom začudil Janezovec. „Kaj, to naj slednjič žrebetu škodi, če nekoliko iztegne vrat? Menda pa le sme brez škode istega stegovati.“

„Seveda, ravno to mu zelo škodi,“ je odvrnil Razumnik. „Poglej vendar kako nepravilno se žrebe drži kadar puli seno iz previsokih gar. Konj je že po naravi ustvarjen tako, da mora pobirati svojo hrano s tla in ne morda puliti z drevja. Čakaj no, takoj bomo to poizkusili. Jakob, daj žrebe na povodec.“

Jakob je takoj izpolnil Razumnikovo povelje. Razumnik je pa odvedel žrebe v sredo hleva, ter je rekel: „Pa sedaj poglej, Janezovec, da hrbet ni več videti tako vdrt kakor hitro žival drži glavo v navadnem položaju. In sedaj, poglej dvignem žrebetu glavo kvišku in hrbet je zopet videti močno vdrt.“

Razumnik je bil pograbil pest sena ter ga je držal kvišku. Žrebe se je spenjalo, da bi ga doseglo.

„Vidiš sedaj Janezovec kako se je vdrl hrbet; sedaj menda pač izprevidiš kakšne posledice ima premočno steganje vratu in dviganje glave,“ ga je poučeval Razumnik. „Vdrtega hrbta pa takoj ne bo več opaziti, če odpeljemo žrebe vunkaj na vrt, da se pase.“

Jakob je nato odpeljal žrebe na vrt, oba prijatelja sta mu pa sledila. Žrebe se je takoj začelo pasti. (Glej podobo 36.)

Razumnik je nadaljeval: To je sedaj pravi položaj konja kadar jé. Ali je sedaj mogoče reči, da ima vdrt hrbet?

Podoba 35.

Podoba 36.

„Res je,“ je odvrnil Janezovec. „Sedaj pač ni videti več, da bi žrebe imelo vdrt hrbet. Strela, na kaj takega pa res doslej še nikdar niti mislil nisem. Seveda sedaj se gotovo ne bo dalo nič več pomoči in vdrt hrbet bo žrebe pač vedno imelo, saj se isti ne da več odpraviti?“

„Le potolaži se Janezovec, kajti stvar pač ni tako črna kakor jo ti vidiš,“ ga je potolažil Razumnik. „Jaz mislim, da se bo dalo tu še prav gotovo pomagati.“

Predvsem moraš seveda poskrbeti, da žrebe niti enkrat več ne bo jedlo iz visokih gar, ampak vedno le iz nalašč zato napravljenih jasli, ki morajo biti tako nizke, da se žrebe ne bo stegovalo po krmo, ampak da se bo moralo celo sklanjati. To bi torej bilo prvo in najpotrebnejše kar imaš storiti.“

„Če ni drugega, potem je stvar zelo enostavna in lahka,“ je odvrnil Janezovec. „Še danes bom poklical tesarja, da mi vse potrebno napravi. V nekaj urah je menda itak lahko popolnoma gotov.“

Ko je Janezovec končal s svojim modrovanjem, je Razumnik zopet nadaljeval: „Skrbeti pa moraš tudi, da boš imel žrebe vsak dan dovolj dolgo na takem prostoru, kjer se bo moralo veliko pripogibati. Tekališče zadaj v ta namen ne more priti v poštev, ker je premajhno in tudi trave ni tamkaj. Poiskati morava torej tak prostor, kjer se bo živalca mogla pasti, kjer jo bo sočna travica takorekoč sama privabila, da se sklanja in pripogiblje.“

„Tu pač ni nobenih zaprek in težkoč,“ je odgovoril Janezovec. „Ogradil bom primeren del vrta in si tako napravim dober žrebetni pašnik.“

„Najpametneje je tako,“ mu je pritrdil Razumnik. „Če se bo žrebe vsaki dan paslo, se bo tudi hrbet od dne do dne boljšal, in bo naposled popolnoma pravilen. — Paziti pa moraš še na nekaj.“

„Kaj neki bi to bilo?“ je radovedno vprašal Janezovec. „Pa naj bo kar že hoče, vse rad storim, da bi le odpravil sicer tako lepemu žrebetu to kazno neprimliko.“

„Ta „nekaj“ je pametno in pravilno krmljenje,“ ga je poučeval naš umni prijatelj. „Če pokladaš svojim živalim krmo, ki vsebuje le malo hranilnih snovi, potem morajo seveda pojesti veliko take krme, da dobi telo zadostno množino hranilnih snovi in da se nasitijo. Če torej pojedjo veliko take prazne krme, pa ista tudi veliko tehta. Pri prebavljanju so prebavila zelo obtežena. Ista pa ravnotako obtežujejo hrbtenico. Pri žrebetih pa hrbtenica ni še dovolj močna in trdna, in je potemtakem kaj lahko umevno, da se mora ista pobesiti ali usločiti navzdol. To je torej tudi jako važen vzrok. Če se pa mora žrebe še z vratom preveč stegovati in visoko dvigati glavo, da more dobiti krme v gobec, potem se seveda nikdo ne more in ne sme čuditi, kako se more pojaviti vdrt hrbet pri tem ali onem žrebetu.“

„Priznam sedaj,“ je skesano pritrdil Janezovec. Uvidim, da moja žrebata res takorekoč prazno slamo mlatijo, kajti sedanjemu žrebetu pokladamo tačas dnevno le po 2 funta ovsa; zato pa dobiva po 12 funtov sena in nekoliko slame. Žal, da seno ni ravno najboljše.“

Razumnik mu je pojasnil: „Taka krma pač ni prikladna za žrebata. Pokladaj žrebetu dnevno po 5 funtov ovsa in le 6 funtov sena. Žrebe bo stem dobilo za svojo starost dovolj hranilnih snovi in tudi sito bo vselej, teža použite krme bo pa pri takem krmljenju veliko manjša. Če se bo pa žrebe tudi paslo po dobri travi, tedaj smeš pokladati celo le po 5 funtov sena na dan.“

Janezovec je obljubil ravnati se po Razumnikovih nasvetih in je svojo obljubo tudi zvesto spolnjeval. Seveda ni nikdar imel prilike se pokesati, ker je ubogal Razumnika.

Polagoma se je vedno manj poznal vdrti hrbet, ter se je res boljšal od dne do dne.

Ko je bilo žrebe staro dve leti ni bilo popolnoma nič poznati, da bi bilo kdaj imelo vdrt hrbet, in kdor

o tem od prej ni vedel, nikdar in nikoli ne bi bil mogel tega verjeti.

Janezovec je bil uspeha zelo vesel in je odslej še bolj čislal Razumnika. J.

Pretiravanje cen za živila.

Dokler ni bilo vojske, smo dobivali naše življenske potrebščine po tržnih cenah. Te cene so bile različne, kmalu višje, kmalu nižje, ali vendar take, da se je dalo živeti. Narekovali ste te cene veletrgovina in prekupčija, povečini ljudje, ki ne sejejo in ne žanjejo, ampak ki žive in bogate po mestih na stroške pridelovalcev in malih odjemalcev.

Odkar je nastopila vojna, se je položaj poslabšal. Cene najvažnejšim živilom so se nenavadno vzdignile. Pri raznih potrebščinah so cene tako narasle, da jih ni mogoče plačevati in da blago niti približno nima te vrednosti.

Spričo tega naraščanja cen je vlada ob pričetku vojne nastavila „maksimalne cene,“ t. j. najvišje cene, do katerih bi se smelo podražiti eno in drugo blago. Na ta način je hotela vlada braniti odjemalce proti nadaljnemu izkoriščanju od strani prodajalcev.

Ali te vladne odredbe z najvišjimi cenami niso uspele. Ne le, da so prodajalci nastavili takoj najvišje cene, so šle te cene svojo pot naprej. Kolikor ni v tem oziru napravil strah pred pomanjkanjem in lakoto in iz tega nastalo močnejše povpraševanje po živilih, — ker se je hotel vendarle vsak saj za nekaj časa preskrbeti z najpotrebnejšimi živili — to je storila brezvestna in požrešna špekulacija in prekupčija z najvažnejšimi življenskimi potrebščinami. Cene so šle kvišku in dospele na tako višino, da jih sploh ni bilo mogoče več zmagovati.

Koliko denarja se je v tem času nabralo v žrelu nenasiitih špekulantov, sam Bog vedi. To je pa gotovo, da so to ogromne vsote, ki jih je moral doprinesati ponajveč naš nižji in srednji stan.

Narasle so pa cene povsod, na kmetih in po mestih, za nekatere pridelke tako visoko, da je morala nazadnje vendarle roka pravice vmes poseči. Po cesarski naredbi z dné 1. avgusta 1914 so začeli zasledovati vse tiste prodajalce, ki za najpotrebnejša živila zahtevajo očitno pretirane cene. Pri tem se je najvišje sodišče postavilo na to načelno stališče, da je preganjati kazenskim potom vsakega, kdor zahteva pri najvažnejših živilih več dobička, kakor mu gre. Cena ima znašati pridelovalne stroške in običajni dobiček. Kakorhitro bi se zahtevalo preveč dobička pri prodajni ceni, je ponudnik kaznjiv. Za presojo vrednosti enega in drugega pridelka pa ima biti zanaprej mero-dajna pridelovalna cena in ne tržna cena.

To naj si danes dobro zapomnijo vsi tisti, ki prinašajo in ponujajo živila na prodaj, da ne zapadejo kazni, kajti poudarjati moram pri tej priliki, da ne veljajo danes nič več maksimalne cene in da se na nje ne moremo več sklicevati. Te cene so odpravljene, ker se niso obnesle.

Z našega kmetskega stališča smo zadovoljni, če prodre načelo pridelovalnih cen. Res, da so tudi te cene po raznih krajih različne in da jih je v pre-mnogih slučajih tudi izvedencu težko dognati, vendar bi bile primerno vpeljane pridelovalne cene vse bolj stanovitven in pravične, in bi ne padale časih tako nizko

pod stroške, kakor se je to večkrat že godilo, pa tudi narasle ne bi tako silno, kakor se to opazuje v sedanjih časih, ko ima trgovina in špekulacija prosto polje in proste roke.

Če bi se nastavljalne poštene pridelovalne cene, bi bil kmet in njegov odjemalec na boljšem. Odklenkalo bi pa ljudem, ki žive samo od špekulacije in prekupčije in ki bogate na stroške pridelovalcev in malih odjemalcev. Le žalibog, da smo še daleč od tega cilja.

Danes in tudi toliko časa, dokler bo imela prosta trgovina glavno besedo, moramo računati še vedno s tržnimi odnošaji in dosledno tudi s tržnimi cenami, tudi v tem slučaju, če se postavimo na stališče pridelovanih stroškov! To velja še posebno sedaj v času vojne! Če tega ne storimo, pridejo cene pri eneminstem pridelku preveč navzkriž. Kmet n. pr. bi moral prodajati svoje pridelke po taki ceni, kolikor pridelek njega stane s pribitkom običajnega dobička. Kaj pa trgovec z deželnimi pridelki? Ta mora vračunati poleg nakupne cene še pribitke za njegovo podjetje, to so stroški kupčije, stroški prevoznje, stroški spravljajanja, stroški prodaje in vrhu vsega še primeren delež za običajni dobiček. Cena pri trgovcu se mora na ta način vzdigniti! In če gre pridelek skozi več rok — kakor je pri večji trgovini navada — in če se prime vsake roke nekaj dobička, potem si lahko predstavljamo, da se cena istemu pridelku lahko podvoji in potroji. Veletrgovina pa tudi od nje odvisni mali trgovci bi lahko za isti pridelek zahtevali dosti višje „pridelovalne cene“ kakor pa kmet, ne da bi se moglo kazensko nastopati proti tako naraslim pridelovalnim cenam trgovcev. Vsak se bo lahko izkazal, da so na poti prekupčije pridelovalni stroški poskočili.

Dokler ima torej trgovina prosta pota — ki se mimogrede povedano lahko tudi samo na popirju delajo in večkrat tudi tako gode — toliko časa bo treba pri nastavljanju pridelovanih cen vpoštevati tudi tržne razmere in ž njimi združene tržne cene, zlasti pa sedaj v vojnem času, ko so tudi pridelovalni stroški vse drugačni kakor so bili v mirnih časih. Sicer bi se kmetu krivica godila napram trgovcu, zlasti če pomislimo tudi še na ta položaj, da mora včasih kmet od trgovca kupovati posamezne pridelke, če mu zmanjka iz enega ali drugega vzroka domačih živil. V tem slučaju bi moral kmet isti pridelek najprej ceneje prodajati, potem drago nazaj kupovati.

Naše prodajalce pa svarimo za danes, da ne pretiravajo cen nasproti svojim odjemalcem in da se zadovoljujejo z običajnim dobičkom. Potem jih ne bo treba zasledovati kazenskim potom, kakor se je v nekterih slučajih že pripetilo.

Rohrman.

Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.

(Dalje.)

V. Končno prebiranje.

Pri tem delu morajo imeti ljudje kratko obrezane nohte. Če se prebira s kupa, naj se sadje jemlje zmeraj od gornje plasti. Če se jemlje od spodaj, lezejo gornje lege navzdol, in pri tem se sadje otolče. Posebno pri namiznih hruškah se mora na to paziti. Če pade hruška z malo odlomljenim pecljem od zgoraj navzdol, gotovo

rani še 5 — 6 drugih hrušek s svojim pecljem, ki so potem vse manj vredne.

Ko se je sadje 10 — 14 dni na kupu uležalo, se začne s končnim prebiranjem.

Pri nas bomo prebirali:

sadje za zaboje,

sadje za sode,

navadno sadje prve vrste,

navadno sadje druge vrste.

To velja za jabolka.

Hruške se prebirajo v sadje za zaboje, za košare in v tržno robo. K sadju za zaboje pridejo samo veliki, lepi, brezmadežni komadi. K sadju za košare pride srednjeveliko, manj lepo, pa vendar trpežno sadje. K tržnemu sadju se devljejo malo črvivi, otolčeni ali krastavi komadi.

1.) Sadje za zaboje.

Sem spadajo samo lepi, veliki, brezmadežni komadi najbolj finih namiznih vrst, kakor n. pr. ananasa, rejneta, Baumanova rejneta, rumeni belfler, kanadska rejneta, cesarjevič Rudolf, londonski peping, ribstonski peping. Črvivi ali lisasti komadi ne smejo nikdar priti med to robo.

Za posebno krasno in veliko sadje se pri prebiranju napravi porazdelek I^a. Tirolci jih imenujejo kabinetne komade. Takih komadov je le prav malo na enem drevesu in le tam, kjer se drevje dobro oskrbuje.

2.) Sadje za sode.

Sem spada sadje, ki ni več srednje veliko, ali je sicer dosti veliko, pa je odtisnjeno, z zaraslimi ranami od toče, s suhimi luknjicami od črvov. Nadalje sadje tistih vrst, ki so sicer dobre za uživanje, pa ne spadajo k boljšim namiznim vrstam. Sadje v sodih mora biti tako, da se dalj časa v sodu drži. Močno otolčeni komadi se torej ne smejo zraven devati, ker bi prehitro začeli gniti.

3.) Navadno sadje prve vrste.

Sem spada različno poškodovano sadje namiznih vrst. Tu sem pride vse sadje, ki se je zaradi neprevidnosti pri obiranju ali pozneje poškodovalo. To se prodaja za ceno užitno sadje in ne doseže niti polovice cene, ki se dobiva za sadje v zabojih.

Iz tega se jasno razvidi, kako se maščuje malomarnost pri obiranju.

4.) Navadno sadje druge vrste.

Tu sem spada vse hudo poškodovano in celo majhno sadje, ki potem ni za drugo kakor za mošt.

VI. Pripravna posoda za vkladanje.

Trgovina z namiznim sadjem se najbolj ovira vsled nepripravne in neenakomerne posode za razpošiljanje. Že pred več kakor 100 leti so zmožni tirolski trgovci to spoznali in so vpeljali enakomerno vkladanje sadja.

Iz naše dežele gre dosihmal največ sadja v vagonih v druge dežele. Ker se pa pri nas od leta do leta več in boljšega namiznega sadja prideluje, je skrajni čas, da se vpelje enotno in enakomerno vkladanje, da ne zaostanemo za drugimi deželami in ustrezemo novim odjemalcem.

Tako normalno vkladanje ni nič novega, ampak je posneto po Tirolcih in Amerikancih.

Velika svetovna trgovina je potrdila ta način razpošiljanja namiznega sadja.

Preprosta pa vendar lepa naj bo posoda in način ykladanja.

1.) Zaboji.

Pri razpošiljanju v zabojih se sadje ne more poškodovati in pride ravno tako lepo na cilj, kakor je bilo vloženo. Daljava, kamor se pošlje, nima torej nikakega vpliva.

Še pred nekaj leti se je priporočalo na sprednji strani zabojev 4—5 luknjic navrtati zaradi prezračevanja. Pokazalo se je, da tega ni treba.

Ni treba, da bi deske zabojev bile glajene, ker se znotraj lahko popir položi.

Zaboji so naslednje velikosti:

1. Veliki zaboj. Drži 350 do 500 jabolok, to je okoli 50 kg. Mere so:

83 centimetrov dolg	} znotranje mere.
35 " širok	
38 " globok	

Debelost desek je 13 mm.

Zaboj tehta 10—12 kg s pokrovom vred.

2. Mali zaboj. Drži 200 do 230 jabolok, ki tehtajo 25 do 30 kg. Zaboj je:

66 centimetrov dolg	} znotranje mere.
30 " širok	
31 " globok	

Debelost desek je 13 mm.

Prazen zaboj tehta 7—8 kg s pokrovom vred.

3. Poštni zaboj drži 12—16 izbranih komadov in je za jabolka:

39 centimetrov dolg	} znotranje luči.
33 " širok	
10 " visok	

Deske za dno in pokrov so debele 5 mm, od stranicov 6 do 7 mm. Pokrov mora biti zunaj oglajen, da se laže naslov napiše.

Za hruške je zaboj:

33 centimetrov dolg,
33 " širok,
10 " visok.

Hruške je bolje pošiljati v košarah.

Za razpošiljanje po železnici se priporočajo okrogle košare, ki držijo okoli 10 kg.

(Dalje sledi.)

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znak kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zgodnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 93. Je li drob od šote dober gnoj za zelenjad na vrtu, kakor nekateri tukaj trdijo? (K. J. v L.)

Odgovor: Šota, bodisi zdrobljena ali zmlata ima v sebi pač nekoliko rastlinskih redilnih snovi, in sicer v tako pičli množini, da se o gnojilni moči šote niti govoriti ne more. Gnojenje s šoto popravi le fizikalno stanje zemlje, in sicer težko zemljo rahlja, jo dela pristopno zraku in spo-

sobno vsrkavati zračno vlago. Na obdelani in posejani, oziroma posajeni njivi ali gredi po vrhu kake 2 do 3 cm na debelo potresena zdrobljena šota ohrani zemljo zrahljano in pridržuje vlago. V nekaterih slučajih je tako potresanje z zdrobljeno šoto umestno, v drugih pa zopet ne, ker šota ovira razvoj talnih gliv, ki so za uspešno rast rastlin neobhodno potrebne. Slednje bo zlasti veljalo za zelenjadne rastline, ki potrebujejo veliko dušika in se morajo hitro in bujno razvijati. Prav izvrstna je pa šota za nasteljo v hlevu, kjer popije silno veliko gnojnice, jo varuje pred prezgdujo razkrojitvijo ter more vrhutega v sebi obdržati velike množine moniaka, ki je važna dušičnata gnojilna snov.

Vprašanje 94. Kako naj spravim v prid jabolka in hruške, ki že sedaj nezrele raz drevje odpadajo? Nekateri plodi so drobnj kakor oreh, drugi debelejši in bodo seveda pozneje odpadli vedno debelejši. Bi li kazalo te otrebke raz sadnih dreves porabiti za mošt ali jih sušiti? (I. R. v Š.)

Odgovor: Ta jabolka in hruške, ki sedaj raz drevje odpadajo, še niso zrele in nimajo zato v sebi skoraj nič sladkorja, ki se tvori šele pozneje pri zoritvi, pač pa imajo v sebi veliko jabolčne kisline in zato sploh niso porabna za mošt ali sušenje. Najbolje se spravi te sadne otrebke raz dreves v prid, če se jih pokrmli. Vse domače živali kaj rade jedo nezrelo sadje, ker jim prija njegova kislina, in to zlasti v vročini. Najbolje je odpadlo sadje nekoliko zmečkano pokladati živini, drugače se lahko pripeti, da se kak trd plod v požirniku zatakne. Posebno dobro je nezrelo kislno sadje za prasiče, kajti kislina jih dela upornejše proti rdečici, dasi se ne sme misliti, da je nezrelo kislno sadje kako zdravilo proti rdečici. Izkušnja namreč uči, da prasiči, ki dobivajo nezrelo kislno sadje ali kislno mleko ne zbole tako hitro za rdečico in če zbole, se laže ozdravijo.

Vprašanje 95. Koliko eponita je vzeti na hl vina, ki bi mu rad odvzel duh po plesnobi? (J. H. v P.)

Odgovor: Na hl ali 100 litrov vina se vzame 3 do 20 dkg eponita, kar je odvisno od pokvarjenosti vina. Čim bolj vino smrdi, tem več eponita se potrebuje. Odtehtana potrebna množina eponita naj se najprej dobro zmeša z vinom v kaki posodi, potem se vlije vse skupaj v sod, napolnjen s pokvarjenim vinom, ter se takoj v sodu dobro premeša z močno leseno (ne železno) palico ali pocinjeno verigo, in to premešavanje v sodu ponovi skozi 2 do 3 dni vsak dan po en- do dvakrat. Potem se pusti vino na miru, dokler se ves eponit na dno ne vsede. Vino pa izgubi zoprn duh takoj. Omeniti je, da se eponit počasi na dno vsede, posebno če se ga veliko vzame na hektoliter. Če se hoče vino hitro imeti čisto, ga je umetno očistiti ali še bolje filtrirati. Eponit ima naša družba v zalogi in stane kg 5 K brez poštnine in zavoja.

Vprašanje 96. Imam nekaj pomladanskih prasičev, ki so dobili po vsem životu neke vrste izpuščaj, ki jih silno srbi, tako da se kar naprej drgnejo in postajajo kar višnjevkasto lisasti. Prasiče izmivamo z navadno milnico ter jih mažemo z domačim žganjem, kar pa vse skupaj nič ne pomaga. Oni so sicer živahni, radi jedo, toda nič ne rasejo. Kakšna bolezen je to in kako jo je zdraviti? (J. P. v L.)

Odgovor: Vaši prasiči so bržkone sajasti, t. j. po koži se tvorijo mozolji, kar se naj ečkrat pripeti v zadobljih in temnih svinjakih, če prasiči niso dobro oskrbovani in dobivajo neprikladno krmo. Sajavost prasičev se najhitreje samodejno ozdravi, če pridejo prasiči v zračen in svetel hlev in če dobivajo lahko prebavljivo, nedražljivo klogo. Iz tega vzroka naj se taki prasiči pridno pasejo na planem, kjer morejo jesti mlado deteljo in travo. Z mokrote se sajastih

prasičev ne sme zdraviti, zato je izpiranje z milnico naravnost škodljivo in mazanje z žganjem je brez vsake vrednosti. Mozolji se zgoje, počijo in narede se rdeče mokre lise, ki se izpremenijo v kraste in dobe valod primesi razne nesnage višnjekaste ali črno barvo, in odtod prihajajo višnjekaste lise na Vaših prasičih. To bolezen zato imenujemo sajavost, ker prasiči izgledajo kakor s sajami potreseni. Kraste je vsak dan rahlo oddrgniti s cunjico, namočeno v olju. Tako osnažene dele bolne kože je potem potrositi s fino moko od suhe hrastove lubati. Podlaga sajavosti prasičev je napačno presnavljanje vsed slabe oskrbi, slabih hlevov in neprimerne krme; zato je predvsem vselej te vzroke odpraviti. Včasih je vzrok tudi grintavost. Poleg tu povedanega so še druga hitreje učinkujoča zdravila in med njimi tudi taka, ki naj jih bolne živali zauživajo. Najbolje je poklicati večšega živinozdravnika, ki bo dognal pravi vzrok bolezni, zapisal primerna zdravila in bo dal navodilo, kako je s prasiči ravnati.

Kmetijske novice.

Napredek mlekarstva na Grmu. Na kmetijski šoli na Grmu se je namolilo l. 1908 skupaj 11.032 l mleka. Posnelo se ga je v tem letu 1710 l in zasirilo 88 l. L. 1913 se je namolilo 31.448 l mleka, posnelo 7952 l in zasirilo 2286 l. Napravilo se je v tem letu 312 kg surovega masla in 235 kg sira. L. 1914 se je pričelo meseca marca z nakupovanjem mleka v Prečni. Dobilo se ga je tam okroglo 50.000 l. Skupna množina mleka je znašala v pretečenem letu 81.435 l. Posnelo se ga je 30.769 l in dobilo 1231 kg masla; zasirilo pa 10.928 l in izdelalo 1015 kg sira, in sicer limburškega sira, katerega se je prodalo največ znani tvrdki Wild na Dunaju. Samoobsebi se razume, da se je povzdignilo tudi število in vrednost živine, ki je znašala konci l. 1908 okroglo 7390 K konci l. 1913, torej pred vojno, pa 13.900 K.

Družbene vesti.

* V poletnih mesecih in za čas žetvenih del bo izhajal »Kmetovalec« v nekoliko bolj skrčeni obliki, saj v tem času kmetovalci itak nimajo veliko časa brati, ker so z delom preobloženi. V tem času bo prinašal »Kmetovalec« le najnujnejše spise. Od jeseni naprej odškodujemo družbene ude in naročnike z obširnejšimi številkami.

* Letošnja pomnožitev pridelka žita in krompirja na Kranjskem. C. kr. kmetijska družba kranjska, ki ima od c. kr. kmetijskega ministristva nalogo izdelati žetveno statistiko, in sicer letos za cel mesec poprej kakor druga leta, je ravnokar po izvedencih v celi deželi dognala, koliko se je letos več raznega žita in krompirja posejalo, oziroma posadilo. Posejalo se je napram lanskemu letu več: s pšenico 628 ha, z ržjo 33 ha, z ječmenom 235 ha, z ovsom 97 ha, s turščico 273 ha, s prosom 39 ha, s fižolom 270 ha in s krompirjem se je posadilo 1532 ha več. Če se vzame v deželi običajni povprečni pridelek za podlago, se bo letos pridelalo samo na teh zemljiščih več: pšenice 60 vagonov, rži 2 vagona, ječmena 24 vagonov, ovs 10 vagonov, turščice 33 vagonov, prosa 4 vagona, fižola 18 vagonov in krompirja nad 1000 vagonov. Ker se že danes lahko domneva, da bo letos letina na Kranjskem tako dobra, kakor že dolgo ni bila, pridelali bomo letos v deželi najmanj kakih 20 % več kakor v srednjih letinah.

* Ugotovitev preskrbe prebivalstva v Avstriji z žitom in moko od letošnje žetve naprej do žetve

l. 1916. Glasom cesarske naredbe z dne 21. junija t. l. država takoj »apl ni kakor hitro je požeto vse žito, in sicer: pšenico, rž, sorščico, ječmen, ajdo, oves in turščico. Ta zaplenitev ima učinek, da se zaplenjeno žito ne sme predelati, perabiti, pokrmiti in ne prostovoljno ali prisilno prodati, če cesarska naredba kaj drugega ne določi. Kmetovalci smejo torej te pridelke le v okviru cesarskih naredb porabljati in veljajo za preostale zaloge le k t hranitelj. Svoječasno objavimo podrobno vse naredbe, ki se tičejo porabe pridelanega žita. Vojni zavod za žitni promet in njegove podružnice so dolžne žito po določenih cenah prevzeti in če to takoj ne store, ima kmetovalec pravico zahtevati polovico kupnine od tistega žita, ki ga more prodati, kot predujem. Tudi glede tega izidejo še posebne naredbe, ki jih svoječasno objavimo. 13. julija je izšla naredba, ki določa cene žitu pri prevzetju. Cene imajo veljati do žetve l. 1916. in znašajo: za pšenico ali ajdo 34 K, za rž 28 K, za ječmen za varjenje 28 K, za ječmen za krmo 26 K, za oves 26 K. Cene semenskega žita bo določila posebna naredba. Če se bo pšenica prevzela pred 16. septembrom 1915, rž pred 16. avgustom 1915 in oves pred 1. oktobrom 1915, se bo dalo še posebno doklado, ki znaša za metrski stot: 1.) pri pšenici v času do 31. julija 1915 4 K, v času do 15. avgusta 1915 3 K, do 31. avgusta 1915 2 K, do 15. septembra 1915 1 K; 2.) pri rži v času do 31. julija 1915 2 K, do 15. avgusta 1915 1 K; 3.) pri ovsu v času do 15. septembra 1915 1 K. Cena se razume od nakladalne postaje. Naredba stopi takoj v veljavo. Z dokladami preko cene pri prevzetju se hoče spodbuditi kmetovalce k n glejši mlačvi. Pri posvetovanju ravnekar objavljenih žitnih cen se je tudi zelo natanko preračunavalo cene moke, vendar se pa njihovih števil ni more še smatrati za končnoveljavne. Vendar se javnost lahko pomiri, da se bo cena za konsum širokih ljudskih plasti posebno važnih, zlasti za izdelovanje kruha služečih vrst moke, znatno znižala. Proti morebitnim poizkusom prekoračenja teh cen, kar se je žal zadnji čas čisto dogajalo, se bo nastopilo z največjo strogostjo. Glede bodoče kakovosti moke je že sedaj gotovo, da se bo v nekaj tednih ustavilo primešavanje nadomestnih mok in v promet pride samo nezmešana fina moka. Na nakladalni postaji bodo tedaj znašale avstrijske cene s prikladami: pri pšenici do 31. julija 38 K, do 15. avgusta 37 K, do 31. avgusta 36 K, do 15. septembra 35 K, od 16. septembra pa do nove žetve 1916 34 K. — (Ob začetku vojne je bila cena pšenice za metrski stot 26 do 28 K); pri rži do 31. avgusta 30 K, do 15. avgusta 29 K, od tedaj do prihodnje žetve 28 K; za ječmen se ne bo dovoljevalo doklad ali nagrad za pospešeno mlatev, pač pa bo 15. septembra padla cena ovs 1 K, od 27 na 26 K. Ogrska pšenica pa je dražja; v času od 22. do 31. julija bo cena K 39.50, do 10. avgusta K 38.50, do 21. avgusta K 37.50, po 21. avgustu K 36.50.

* Voziti s skupaj pripetimi vozovi je letos za čas vseh poljskih del dovoljeno. Po cestno-policijskem redu za državne ceste, po deželnem zakonu, ki ureja policijski red na necesarskih cestah in po cestno-policijskem redu za mesto Ljubljana je prepovedano voziti po cesti z dvema drug na drugega pripetima vozovoma. Ker se pa letos te naredbe valed pomanjkanja delavcev in delovne živine ni mogoče držati, se je c. kr. kmetijska družba kranjska obrnila na deželno vlado s prošnjo, da se ta prepoved začasno razveljavi ter je c. kr. deželna vlada z odlokom z dne 8. julija t. l., št. 16.495., sledeče odredila: Z ozirom na sedanje izjemne razmere se c. kr. okrajna glavarstva in c. kr. policijsko ravnateljstvo pooblasti dovoliti izjemo od prepovedi voziti po cestah z dvema drug na drugega pripetima vozovoma. Valed te dopustitve je pa posebno paziti z vso strogostjo na strogo izvrševanje vseh drugih cestno-policijskih

predpisov, kakor izključna uporaba leve strani ceste, prepoved hitre vožnje čez mostove, razsvetljava vozil, prepoved vozila sama puščati, na vozu spat, z blicem pokati, pustiti vozila na cesti itd.

Diamalt se dobi v pločevinastih ročkah po $4\frac{1}{2}$ kg, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po 1 kg, ki stanejo 2 K (brez poštnine.) Opozarjamo na spis „Diamalt, dober pripomoček pri peki“ v peti številki letošnjega „Kmetovalca“.

* Umetna gnojila:

Kalisuperfosfat po K 15—100 kg, pri celem vagonu franko na vsako postajo s popustom 25 kron.

Kalijevo sol po K 13-60 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 7 K. Kdor gnoji travnike s kostno moko ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Na oral je računati 200 kg kostne moke in 100 kg kalijeve soli.

Kajnit po 6 K 50 h 100 kg.

Kostno moko po 17 K 100 kg z vrečo vred. Kostno moko je rabiti v zvezi s kalijevo soljo ali s kajnitom.

Mešano umetno gnojilo (vinogradniško gnojilo), ki ima 10% v vodi raztopne fosforove kisline, 10% žveplenokislega kalija in 4% amonijevga dušika, oddaja družba po 24 K 100 kg z vrečo vred.

* Za živinorejce ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved po 12 K komad in za teleta, ovce in koze po 7 K komad. Trokarji so po 5 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) blago, oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 26 h. V manjših množinah pa po 28 h kg. Za manjše pošiljke na zunanost se še posebej zaračunaj za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja.

Sezamove tropine. Družba je ugodno kupila večje množine najfineje zmletih sezamovih tropin in jih oddaja po K 50—100 kg iz Ljubljane. Te tropine družba jako priporoča. Vsebujejo jamčeno 50 odstotkov beljakovin in maščobe in se dobivajo v vrečah po 60 do 75 kg. Priporočati je umnim gospodarjem, da si čimprej priskrbe zadostno množino teh tropin, ker oljnatih tropin v doglednem času sploh ne bo več dobiti.

Orehove tropine po K 50—100 kg.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe za l. 1914.

(Dalje.)

Družba je torej v letu 1914. priskrbel 27.377 strankam raznih gospodarskih potrebščin z drevjem, s stroji in orodjem vred okroglo 360 vagonov ter je to blago oddala v 30.066 pošiljках. Vsega blagovnega prometa je bilo, če se računa, da je družba blizu 360 vagonov gospodarskih potrebščin za svoje ude nakupila in ravnolotno oddala, skoraj 720 vagonov. Ta promet je pa seveda napram onem v l. 1913. znatno zaostal, kajti vsled

vojne je jesenski promet z umetnimi gnojili skoraj popolnoma prenehal in je odpadla vsa oddaja Tomasove zlinde za jesensko gnojenje travnikov, ker je Nemčija izvoz tega umetnega gnojila prepovedala. Vsled tega je padla tudi oddaja kalijevih umetnih gnojil, katerih izvoz je bil istotako nekaj časa iz Nemčije prepovedan. Oddalo se je pač zato nekaj več kostne moke in superfosfata. Za letošnje spomladansko obdelovanje je bila družba v pričetku zadosti preskrbljena s superfosfatom, ki ga je bilo sicer v Avstriji težko dobiti, a kmetijska družba je delničarka tvornice za superfosfat v Vidmu na Laškem ter je do 25. marca t. l. dobivala dovolj superfosfata iz Laškega po nižji ceni kakor domačega, a z imenovanim dnevom je laška vlada prepovedala tudi izvoz superfosfata. Posledica tega je veliko pomanjkanje superfosfata v zadnjem času, ki ga tudi iz domačih tvornic zaradi primanjkuječih sirovin ni več dobiti. Kmetijska družba je že sedaj ukrenila vse korake, da bo morda vendarle mogoče dobiti nekaj superfosfata za setev strniščne ajde.

Glasom predloženega računskega zaključka je imela družba v l. 1914. K 10,479,672.94 v prometa, ki je vsled vojne napram l. 1913. okroglo za slab milijon zaostal.

Poleg izvršitve sklepov lanskega občnega zbora in vodstva družbenih zavodov in podjetij je družbeni odbor (oziroma predsedništvo, tajništvo in družbena pisarna) oskrboval vsa tekoča družbena opravila ter tudi, kadar je bilo mogoče in umestno, zlasti s pomočjo raznih podpor pospeševal vse panoge kmetijstva v deželi. Tozadevne podpore so pa bile v letu 1914. znatno manjše, kajti za to leto že dovoljene državne podpore so se večinoma le na polovico, t. j. le za I. semester nakazale in izplačale, dočim je izplačilo za II. semester popolnoma izostalo. Ker kmetijska družba na račun obljubljenih podpor večino nameravanih podjetij v prospeh kmetijstva že v prvi polovici leta s pomočjo svojih lastnih sredstev izvrši, je ona zaradi tega pri posameznih panogah kmetijstva več izdala kakor prejela in zato se kaže v družbeni bilanci primanjkljaj 12.059 K 92 v, ki ga je bilo odpisati na družbenem premoženju, kleri primanjkljaj se bo pa prav gotovo pokrtil kadar se vrnejo redne razmere, kajti kmetijsko ministrstvo je obljubilo ostanek obljubljenih podpor svoječasno naknadno nakazati. Da je družbena bilanca za l. 1914. napram oni iz l. 1913. neugodnejša, prihaja tudi od dejstva, da družba že dve leti, t. j. za l. 1913. in 1914. ni dobila določenega državnega prispevka za družbene režijske stroške in za izdajo „Kmetovalca“. Tudi ta državna podpora bo naknadno nakazana, vendar je dolžnost glavnega odbora vsestransko varčevati in je to pglavitni vzrok, da se izdaja družbeno glasilo „Kmetovalec“ v prvotno določenem obsegu brez posebnih strokovnih prilog.

Kmetijsko rastlinstvo je glavni odbor pospeševal stem, da je priskrboval za ude dobrega semena, v prvi vrsti predenice čistega deteljnega semena, travnega semena, semena raznih žit, krompirja in krmske pese. Sedajna vojna je pa prav očitno pokazala, da smo glede kmetijskega rastlinstva v marsičem na napačnem potu, oziroma se je marsikaj zamudilo, ker smo bili prisiljeni veliko preveč slediti modernemu glasu po zboljšanju živinoreje, dasi je ta kmetijska panoga popolnoma zavisna od kakovosti rastlinstva in je neoporočena resnica, da se kakovost živinoreje vedno zrcali v kakovosti poljedelstva. Kranjski pridelek na žitu, torej pridelek polja brez krompirja, krme in drugih okopavin, je po prejšnjih cenah vreden na leto petnajst milijonov kron in tako važno panogo kmetijstva pač ne gre tako omaleževati, kakor se je godilo v zadnjem času. Vsi naši poljski pridelki so pri sedanjem gospodarjenju in ob prejšnjih cenah vredni na leto okroglo trideset milijonov kron in če z umnim pridelovanjem na podlagi boljšega spoznavanja onih činiteljev, ki morejo to produkcijo povišati, dosežemo le 25% poviška, bi to pomenilo večji letni donos od poljedelstva v naši deželi skoraj celih osem milijonov kron.

(Dalje sledi.)